

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 16.6.2004
COM (2004) 429 galutinė redakcija

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

Geresnių sąlygų teisėsaugos institucijoms gauti informaciją sudarymo link

TURINYS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI GERESNIŲ SĄLYGŲ TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOMS GAUTI INFORMACIJĄ SUDARYMO LINK	3
I SKYRIUS – IŽANGA, PAGRINDIMAS IR POLITIKOS KONTEKSTAS	3
II SKYRIUS – GERESNIŲ SĄLYGŲ GAUTI DUOMENIS LINK IR OPERATYVINE INFORMACIJA BESIVADOVAUJANČIOS TEISĖSAUGOS DIEGIMAS ES MASTU.....	5
2.1. Strateginiai tikslai.....	5
2.2. Pagrindinės veiksmingos galimybės gauti duomenis ir informaciją ir jų rinkimo, saugojimo, analizės ir keitimosi jais sudedamosios dalys	6
2.2.1. Lygių teisėsaugos institucijų galimybių gauti duomenis principas.....	6
2.2.2. Sąlygų gauti informaciją taikymo srities nustatymas.....	7
2.2.3. Duomenų rinkimas	7
2.2.4. Keitimasis duomenimis ir jų apdorojimas.....	8
2.2.5. Tyrimai	9
2.3. Pagrindinės sudedamosios veiksmingos operatyvine informacija besivadovaujančios teisėsaugos gebėjimų ES mastu dalys.....	9
2.4. Pasitikėjimo kūrimas	11
III SKYRIUS – SU ŠIUO KOMUNIKATU SUSIJUSIOS TEISĖKŪROS INICIATYVOS.	12

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI
GERESNIŲ SĄLYGŲ TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOMS GAUTI INFORMACIJĄ
SUDARYMO LINK
(ES INFORMACIJOS POLITIKA)**

I SKYRIUS – ĮŽANGA, PAGRINDIMAS IR POLITIKOS KONTEKSTAS

Apžvalga

Europos Vadovų Tarybos pareiškime dėl terorizmo⁽¹⁾ Tarybai nurodoma išnagrinėti teisėkūros priemonės keitimaisi informacija ir operatyvine informacija tarp valstybių narių teisėsaugos institucijų supaprastinti. Komisijos prašoma birželio mėn. Europos Vadovų Tarybai pateikti pasiūlymus dėl keitimosi asmens informacija ir keleivių informacijos naudojimo kovai su terorizmu. Komisijos pasiūlymuose turėtų būti ir nuostatos, kuriomis nacionalinėms teisėsaugos institucijoms būtų leista naudotis Europos informacijos sistemomis.

Šis komunikatas – pirmasis Komisijos indėlis, vykdamas Tarybos prašymą.

Šiame komunikate Komisija nustato sudedamąsias dalis, kurios yra lemiamos svarbos, norint pasiekti laisvą keitimaisi informacija tarp valstybių narių teisėsaugos institucijų labiau susistemintai, negu tai buvo daroma iki šiol. Šiuo metu yra laisvo keitimosi informacija kliūčių, dėl kurių *inter alia* Taryba ir skiria trečiąjį abipusių vertinimų raundą išnagrinėti „keitimosi informacija ir operatyvine informacija tarp Europolo ir valstybių narių bei tarp atitinkamų valstybių narių“. Išmėtyta informacija ir aiškios politikos dėl informacijos kanalų nebuvimas apsunkina keitimaisi informacija. Informacijos padalijimo tarp skirtingų ministerijų nacionaliniu mastu iššūkių įveikimą apsunkina teisinės, techninės ir praktinės keitimosi informacija tarp valstybių narių problemos. Siekdama susidaryti tikslesnį vaizdą apie šias kliūtis, Komisija siūlo sudaryti sąlygų gauti informaciją aprašą bei organizuoti išsamų ir atvirą aptarimą su visais suinteresuotais asmenimis, o būtent Europos duomenų apsaugos prižiūrėtoju. Komunikatu taip pat siekiama suteikti priemones išvengti pagrindinių grėsmių, tokių kaip terorizmas, materializavimosi, įdiegiant operatyvine informacija besivadovaujančios teisėsaugos sąvoką ES mastu. Jame numatyta darbotvarkė, kurioje nustatoma, kaip tai pasiekti, bei skelbiami teisės aktai konkrečioms teisinėms problemoms pašalinti. Šio komunikato dėmesio centre – galimybių gauti būtiną ir svarbią informaciją gerinimas bei plačios sąvokos, skirtos diegti operatyvine informacija besivadovaujančią teisėsaugą ES mastu. Tai turės ir pasekmių tarptautiniam vaidmeniui, kurį ES gali prisiimti.

Šios dvi sudedamosios dalys yra kertiniai ES Teisėsaugos informacijos politikos akmenys. Bendrais veiksmais šioje srityje bus remiamas pažangus laisvės, saugumo ir teisingumo įtvirtinimas, jais naujų saugumo iššūkių, kuriuos terorizmas ir kitokių formų sunkus ir organizuotas nusikalstamumas kelia visai Sąjungai, akivaizdoje ir toliau užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas. Teisėsaugos veiksnių veiksmingumas turėtų būti grindžiamas žmogaus

---

⁽¹⁾ 2004 m. kovo 25 d. Europos Tarybos *Pareiškimas dėl kovos su terorizmu*.

teisių ir pagrindinių laisvių, ginamų tarptautine, Europos ir konstitucine tradicija, bendra valstybėms narėms, gerbimu. Maža to, kurdama šią politiką, Komisija užtikrins, kad būtų deramai atsižvelgta į Bendrijos teisę ir politikas. Visų pirma tokia politika neturėtų sukurti teisinio netikrumo arba nederamos ekonominės naštos pramonės šakoms.

Komisija ragina valstybes nares ir susijusias šalis dalyvauti toliau nurodytuose drašiuose bendradarbiavimo veiksmuose.

Pirma, imtis būtinų veiksmų būtiniams ir svarbiems duomenims ir informacijai padaryti prieinamiems ES teisėsaugos institucijoms, siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitų formų sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui bei jų keliamoms grėsmėms ir kovoti su jais. Kalbant apie tai, turėtų nebūti pamirštama, kad neretai nusikalstama veikla, kuri neatrodo patenkanti į „sunkaus arba organizuoto“ nusikalstamumo kategoriją gali tokia tapti arba būti su ja susijusi.

Antra, pateikti ir naudoti kokybišką ES kriminalinę operatyvinę informaciją. Šio proceso metu įgytos žinios padės politikams nustatyti konkrečius ES teisėsaugos prioritetus, o teisėsaugos institucijoms veiksmingai pasipriešinti nusikaltimams ir grėsmėms, kurie kelia pavojų mūsų piliečių gyvybėms, fiziniam neliečiamumui ir saugumui.

Trečia, didinti pasitikėjimą tarp teisėsaugos tarnybų. Bendrų sąlygų, pavyzdžiui, naudotis duomenų sistemomis, nustatymas ir dalijimasis žiniomis padės sukurti bendrą informacijos politikos pagrindą, visų pirma pašalinant objektyvias kliūtis veiksmingai dalintis informacija ir operatyvine informacija.

ES Teisėsaugos informacijos politikos varomosios jėgos – kelios aplinkybės. Jos yra susijusios su augančiu Sąjungos pažeidžiamumo tokioms grėsmėms, kaip, pavyzdžiui, teroristų veiksmų keliamą grėsmę Sąjungos priklausomumui nuo tarpusavyje sujungtų tinklų, suvokimu; su poreikiu sukurti didesnius informacijos srautus tarp kompetentingų institucijų, su naujų technologijų ir žiniomis grindžiamų gebėjimų nauda stiprinant teisėsaugos veiksmus ir tuo pat metu didinant duomenų apsaugą, saugumą ir su tuo susijusią stebėseną ir priežiūros mechanizmus.

Šiuo komunikatu siekiama gerinti keitimąsi informacija tarp visų teisėsaugos institucijų, t.y. ne tik tarp policijos, bet ir tarp muitinių, finansinės žvalgybos padalinių, sąveikos su teismų ir prokuratūros tarnybomis ir visomis kitomis viešosiomis institucijomis, kurios dalyvauja šiame procese, kuris apima įvairius veiksmus nuo ankstyvo saugumo grėsmių nustatymo ir baudžiamųjų nusikaltimų išaiškinimo iki nusikaltėlių nuteisimo ir nubaudimo. Pagrindinis vaidmuo, kurį jame vaidina Valstybės saugumo ir nacionalinės žvalgybos agentūros, yra nenuginčijamas. Tolesnėse pastraipose nurodoma daug *tarpusavyje susijusių* iššūkių, kuriuos numatoma spręsti ES Teisėsaugos informacijos politika.

Galiausiai, turi būti atsižvelgta į išorinius aspektus dėl tarptautinio terorizmo ir organizuoto nusikalstamumo iššūkio, kurį mėginame įveikti, pobūdžio. Kitos šalys parengė arba ateityje gali parengti savo Teisėsaugos informacijos politiką, o mes jau susidūrėme su atvejais, kai šios politikos gali turėti pasekmių ES piliečiam ir ūkio subjektams. Gali kilti ir abipusiškumo klausimų. Gali prireikti specializuotuose forumuose ieškoti daugiašalių sprendimų. Be to, turi būti tinkamai atsižvelgta į poveikį, kurį ES politika turės trečiųjų šalių piliečiams, siekiant užtikrinti, kad nebūtų pakenkta teisėsaugos bendradarbiavimui su šiomis šalimis bei kad piliečių teisės būtų gerbiamos ir jie nebūtų nediskriminuojami.

Šia politika, pirmiausia, būtini ir svarbūs duomenys bei informacija bus padaryti prieinamais teisėsaugos institucijoms, siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitų formų sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui bei jų keliamoms grėsmėms ir kovoti su jais⁽²⁾. Antra, ja bus skatinamas kokybiškos kriminalinės operatyvinės informacijos pateikimas ir naudojimas ES mastu, siekiant padėti politinius sprendimus priimančioms ir teisėsaugos institucijoms veiksmingai priešintis šiems nusikaltimams. Trečia, ja bus remiamas pasitikėjimo tarp kompetentingų tarnybų kūrimas. Kuriant šią politiką, bus atsižvelgta ir į Bendrijos politikas bei Bendrijos teisės aktus; visų pirma šia politika bus visiškai gerbiama pagrindinė teisė.

Informacijos politika turi būti atsižvelgta į šiuos aspektus:

- **Saugumo** iššūkis reikalauja būtinų bendrų ir koordinuotų veiksmų neturinčiu precedento mastu; suinteresuoti asmenys yra nacionalinės teisėsaugos institucijos, nacionalinės vyriausybės, Europos vykdomosios ir teisėkūros bei kitos institucijos, veikiančios Europos ir tarptautiniu mastu.
- **Žmogaus teisių** iššūkis – tai reikmė rasti tinkamą pusiausvyrą tarp patikimos duomenų apsaugos ir tinkamos pagarbos kitoms pagrindinėms teisėms bei veiksmingo teisėsaugos informacijos panaudojimo, siekiant apsaugoti esminius visuomenės interesus, tokius kaip nacionalinis saugumas ir nusikaltimų prevencija, išaiškinimas ir persekiojimas.
- Reikalingos suderinamos **technologijos** informacinės sistemos, apsaugotos nuo neteisėtos prieigos, turinčios tinkamą duomenų apsaugą, įskaitant duomenų apdorojimo stebėseną ir priežiūrą bei tyrimų audito patikrinimus. Informacijos technologijų pažeidžiamumo nusikaltimams išbandymas turėtų atskleisti jų silpnąsias vietas ir nusikalstamų veiksmų galimybes ir skirt didžiausią dėmesį duomenų analizei, tokiai kaip rizikos vertinimas ir modelių sudarymas.
- Siekiant palengvinti veiksmingą **bendradarbiavimą**, bendri informacijos rinkimo, saugojimo, analizės ir keitimosi ja standartai iš esmės padės sukurti pasitikėjimą tarp kompetentingų tarnybų ir nacionaliniu, ir ES mastu.
- Daugiaetapio metodo **įgyvendinimas** pareikalaus ilgalaikių tvarių bendradarbiavimo veiksmų.

SKYRIUS II – GERESNIŲ SĄLYGŲ GAUTI DUOMENIS LINK IR OPERATYVINE INFORMACIJA BESIVADOVAUJANČIOS TEISĖSAUGOS DIEGIMAS ES MASTU

2.1. Strateginiai tikslai

Šio komunikato tikslas – nustatyti ES Teisėsaugos informacijos politiką, kuri prisidės prie Europos Sąjungos steigimo sutarties 29 straipsnio įgyvendinimo, suteikdama kokybiškesnę informaciją saugiais kanalais, vykdant **esamų teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą** ir klojant pamatus **veiksmingai operatyvine informacija besivadovaujančiai teisėsaugai**

⁽²⁾ Šiame komunikate sąvokos „duomenys“ arba „informacija“ – tai, jei nenurodyta kitaip, „duomenys, informacija ir operatyvinė informacija“; sąvoka „operatyvinė informacija“ reiškia „kriminalinė operatyvinė informacija“.

vietos, nacionaliniu ir Europos mastu, grindžiamai būtino **pasitikėjimo kūrimu**. Politika planuojama apimti teisinius, techninius ir organizacinius veiksmus, kurie, kartu paėmus, suteiks teisėsaugos institucijoms bendradarbiavimo struktūrą, siekiant palengvinti galimybę gauti ir apdoroti teisėsaugai svarbius duomenis ir parengti kriminalinę operatyvinę informaciją.

Išsamiau nagrinėjant Informacijos politiką, ja siekiama šių rezultatų:

- sukurti optimalias galimybes gauti informaciją, siekiant remti pagrindinius teisėsaugos veiksmus bei parengti kriminalinę operatyvinę informaciją;
- užtikrinti, kad svarbūs duomenys, skirti kitiems, ne teisėsaugos, tikslams būtų prienami tiek, kiek tinkama, būtina ir proporcinga konkrečioms ir teisėtiems siekiamiems tikslams⁽³⁾;
- nustatyti bendrus horizontalius galimybės gauti duomenis, leidimų, informacijos konfidencialumo, patikimumo, duomenų saugumo ir duomenų apsaugos standartus arba, jei horizontalūs standartai jau nustatyti, skatinti veiksmingą jų taikymą bei nacionalinių ir tarptautinių duomenų bazių standartų bendrą veikimą;
- nustatyti suderintas operatyvinės informacijos formas, siekiant padėti priimti politinius ir veiklos sprendimus bei skatinti lygiaverčių analizės metodų, pvz., nusikalstamų tinklų, nusikalstamumo grėsmių, rizikos veiksnių ir charakteristikų, kurie būtų papildomi dar ir ekonominės žalos vertinimais, kūrimą ir taikymą;
- numatyti pagrindą ES masto informacijos rinkimo ir analizės prioritetams nustatyti, o vėliau ir tinkamiausios veiksmų eigos, siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitų formų sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui bei jų keliamoms grėsmėms ir kovoti su jais, atrankai, vadovaujantis nustatytais prioritetais;
- palengvinti bendrus ir koordinuotus teisėsaugos veiksmus, siekiant užkirsti kelią teroristinei veiklai ir veiklai, susijusiai su kitų formų sunkiu arba organizuotu nusikalstamumu, veiksmingai ir kai taikoma jas tirti arba žlugdyti.

Geresnės galimybės gauti duomenis, informaciją ir operatyvinę informaciją kiekvienos valstybės narės ir Europos mastu padės teisėsaugos institucijoms užkirsti kelią terorizmui ir kitų formų sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui bei jų keliamoms grėsmėms ir kovoti su jais. Papildoma nauda bus gauta, kai bus atlikta metodiška duomenų analizė, siekiant parengti aukščiausios kokybės kriminalinę operatyvinę informaciją. Siekiant diegti ES operatyvine informacija besivadovaujančią teisėsaugą, turėtų būti priimti minimalūs nacionalinės kriminalinės operatyvinės informacijos sistemų standartai, leisiantys atlikti suderinamus grėsmių vertinimus Europos mastu.

2.2. Pagrindinės veiksmingos galimybės gauti duomenis ir informaciją ir jų rinkimo, saugojimo, analizės ir keitimosi jais sudedamosios dalys

2.2.1. Lygių teisėsaugos institucijų galimybių gauti duomenis principas

Pirmasis pagrindinis Teisėsaugos informacijos politikos tikslas yra sukurti laisvą informacijos tarp teisėsaugos tarnybų, įskaitant EUROPOLĄ ir EUROJUST, judėjimą. Šiuo metu, teisėsaugos institucijos duomenų gali ieškoti duomenų bazėse, kurios yra prieinamos

---

⁽³⁾ 2004 m. balandžio mėn. TVR tarybai keturios valstybės narės pateikė svarstyti teisės akto projektą. Komisija planuoja atviras konsultacijas šiuo klausimu.

nacionaliniu mastu. Tačiau gauti informaciją, saugomą kitų valstybių narių teisėsaugos tarnybų, yra toks iššūkis, kad galima sakyti, jog ji yra iš esmės neprieinama.

Informacijos politika siekiama, kad ši informacija taptų iš esmės prieinama visoms ES teisėsaugos institucijoms, įskaitant EUROPOLĄ ir EUROJUST, siekiant padėti joms vykdyti jų funkcijas ir vadovautis teisinės valstybės principais.

Informacijos politika numatomas principas, skirtas atsverti iššūkius, išdėstytus pirma pateiktame skyriuje – tai „**teisė į lygias galimybes gauti duomenis**“. Juo ES teisėsaugos institucijoms ir pareigūnams būtų suteiktos lygios teisės į galimybę gauti duomenis ir pasinaudoti duomenų bazėmis kitose ES valstybėse narėse vienodomis sąlygomis su tų valstybių narių teisėsaugos institucijomis. Tos teisės pasekmė – pareiga suteikti galimybę gauti informaciją kitų valstybių narių teisėsaugos pareigūnams tokiomis pat sąlygomis, kaip ir nacionalinės teisėsaugos pareigūnams suteikiamos sąlygos.

Tai reiškia, kad valstybės narės turi įsipareigoti veikti vadovaudamasi ES modeliu, apimančiu tokius klausimus, kaip grėsmių vertinimo suderinimas, remiantis bendra metodologija, ir metodiškas grėsmių vertinimo pagrindimas sektorių pažeidžiamumo tyrimais.

Lygių galimybių gauti informaciją principu pripažįstama, kad:

- Sąjungos ir jos piliečių saugumas yra bendra atsakomybė,
- Valstybės narės priklauso viena nuo kitos, kad galėtų vykdyti teisėsaugą, siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitų formų sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui ir kovoti su jais bei pažaboti jų keliamas grėsmes ;
- Vienos valstybės narės teisėsaugos institucijos vykdo panašias užduotis ir turi tokius pat informacijos poreikius, kaip ir kitų valstybių narių institucijos;
- Teisėsaugos institucijos veikia teisėtai, kai bando gauti duomenis arba atlikti paieškas duomenų bazėse, vykdydamos savo užduotis ir laikydamosi bendrų duomenų apsaugos ir duomenų saugumo standartų nustatytų apribojimų.

Iš esmės, teisė į vienodas sąlygas gauti informaciją neturėtų sumažinti esamų Savitarpio teisinės pagalbos instrumentų veiksmingumo. Visos galimos teisinės pasekmės turės būti nuodugnai išnagrinėtos.

Skaidrios ir nesudėtingos sąlygos gauti būtiną ir svarbią informaciją visoms ES teisėsaugos institucijoms turėtų būti nustatytos remiantis bendrais standartais, įskaitant duomenų apsaugą ir duomenų saugumą. Valstybės narės bus atsakingos už šių sąlygų įgyvendinimą. Sudarant aprašą nustatčius sąlygas gauti informaciją, bus sukurta įgyvendinimo stebėsenos sistema (žr. 2.2.2 punktą).

Pagrindinės kliūtys keistis informacija tarp teisėsaugos institucijų gali būti veiksmingai pašalintos tik remiantis tvirtu valstybių narių įsipareigojimu imtis konkrečių priemonių, siekiant sukurti Europos kriminalinės operatyvinės informacijos modelį (žr. 2.2.3 punktą).

Europos Informacijos politika siekiama įdiegti ES teisėsaugos institucijų teisės į lygias galimybes gauti būtinus ir svarbius duomenis ir informaciją principą. Komisija su valstybėmis narėmis išnagrinės, kokios yra kliūtys, ir, tuo remdamasi, įvertins tinkamumą pateikti teisės akto dėl jo taikymo ES mastu projektą Tarybai ir Europos Parlamentui.

2.2.2. *Sąlygų gauti informaciją taikymo srities nustatymas*

Komisija siūlo sudaryti išsamų aprašą, remiantis turima informacija bei tuo tikslu valstybių narių suteikta informacija, siekiant aprašyti toliau nurodytas sudedamąsias dalis:

- kurie duomenys arba duomenų bazės yra prieinami teisėsaugos institucijoms valstybėse narėse ir kuriais yra naudojamosi užsienyje, įskaitant duomenų bazių indeksą (*turinį*);
- kokia yra duomenų bazės paskirtis (*paskirties apibrėžimas*);
- kokios teisėsaugos institucijos gali naudotis šiais duomenimis (*vardotojai*);
- kokiomis sąlygomis šios institucijos gali naudotis šiais duomenimis ir duomenų bazėmis (*prieigos protokolai*);
- kokie yra techniniai reikalavimai, norint naudotis šiais duomenimis ir duomenų bazėmis (*techniniai protokolai*);
- kaip dažnai naudojamosi duomenimis ir duomenų bazėmis (*svarba*);
- kurie duomenys arba duomenų bazės domina teisėsaugos institucijas, tačiau nėra joms prieinamos; kokios taikytinos duomenų apsaugos nuostatos (*poreikių srities nustatymas*).

Komisija ketina:

- ***pradėti aprašo sudarymą iki 2004 m. pabaigos, nustatyti teisėsaugos institucijų galimybes gauti duomenis ir pasinaudoti duomenų bazėmis taikymo sritį, poreikius ir apribojimus.***
- ***pradėti teisinių nuostatų, sąlygų, įskaitant informacinių technologijų sprendimus gauti (ne) teisėsaugos duomenis, ir tvarkų, susijusių su duomenų apsaugos ir duomenų saugumo nuostatomis, tyrimą.***

2.2.3. *Duomenų rinkimas*

ES esančios teisėsaugos institucijos taiko įvairius metodus duomenims ir informacijai rinkti bei klasifikuoti. Šiuo metu nėra vieno forumo, skirto įvairių informacijos šaltinių konfidencialumo klasifikavimui.

Svarbiausias informacijos šaltinis yra teisėsaugos administracijų vykdomas duomenų rinkimas. Galimybė gauti ne teisėsaugos tikslams surinktus duomenis – tai dar vienas politikos klausimas. Tam reikia išsamiai ir atvirai pasitarti su visais suinteresuotais asmenimis, turint galvoje jos galimas pasekmes subjektams ir vartotojams bei Bendrijos teisės aktams ir politikoms.

Sistema, skirta valdyti įvairioms prieigos teisėms, tokia kaip bendri *Europos leidimo suteikimo naudotis įslaptinta informacija standartai*, bendra vartotojų prieigos kategorijų sistema, skirta administruoti didelį skaičių prieigos teisių, ir tapatybę patvirtinantis būdas registruoti teisę turinčius vartotojus (cf. *vartotojų paskyros*) sudarytų veiksmingo prieigos valdymo pagrindą. Vartotojų kategorijos taip pat galėtų būti taikomos metodiškai stebėti prieigą prie duomenų ir jų apdorojimą bei atlikti jų auditą, o ši informacija galėtų būti saugoma *registravimo žurnalų rinkmenose ir istorinių audito įrašų* sistemose.

Komisija ketina pradėti tyrimus, skirtus pagrįsti teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvų dėl minimalių duomenų rinkimo standartų, bendrų duomenų konfidencialumo ir patikimumo klasifikacijos tvarkos standartų, bendrų prieigos prie išlaptintos informacijos leidimo standartų ir vartotojų prieigos teisių kategorijų rengimą.

Be to, Komisija organizuos ES Organizuoto nusikalstamumo prevencijos forumo konsultacijas ir tarpdisciplininius seminarus, skirtus viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimui aptarti, visų pirma galimybei gauti ne teisėsaugos tikslams surinktus duomenis.

2.2.4. Keitimasis duomenimis ir jų apdorojimas

Be įvairių būdų pasinaudoti duomenimis ir duomenų bazėmis, remiantis lygių galimybių gauti informaciją principu, kita galimybė pasiekti, kad esami duomenys ir duomenų bazės būtų prieinamesnės, yra sujungti juos į tinklą arba sukurti centrinės duomenų bazes. Dėl to Europos Vadovų Taryba⁽⁴⁾ paragino Komisiją „pateikti pasiūlymus dėl bendro Europos duomenų bazių veikimo didinimo (SISII, VIS ir EURODAC), siekiant panaudoti papildomą jų naudą pagal jų atitinkamą teisinę ir techninę struktūrą, vykdant prevenciją ir kovojant su terorizmu“⁽⁵⁾. Didinant bendrą veikimą turės būti tinkamai atsižvelgta į taikomas teisinės nuostatas dėl duomenų apsaugos.

Komisija yra tos nuomonės, kad vienintelis gyvybingas sprendimas ateityje bus sukurti bendrai veikiančias ir susietas ES sistemas. Konceptualiai kompleksinė informacinių technologijų architektūra, integruojanti nacionalines, Europos ir tarptautines sąsajas, ilgainiui leis sutaupyti nemažai lėšų, suteiks sinergetinį poveikį ir politikos galimybes ir kriminalinės operatyvinės informacijos srityje, ir platesnės kuriamos Europos saugumo strategijos požiūriu.

Turėtų būti sukurtas etapais grindžiamas metodas, kurį sudaro suderintų įvairių sistemų duomenų kodavimo formatų ir prieigos taisyklių kūrimas. Europos Komisijos organizuotų pirmųjų konsultacijų su suinteresuotais asmenimis metu⁽⁶⁾ jau buvo įvardyti keli klausimai, galintys sudaryti kliūčių dalintis informacija. Visų pirma tai apima:

- bendrų duomenų apdorojimo standartų ir sąlygų nebuvimą;
- bendrų duomenų prieinamumo standartų nebuvimą;
- suderinamų nusikaltimų apibrėžimų ir statistinių nusikalstamumo duomenų nebuvimą;
- suderinamų teisėsaugos administracijų naudojamų informacinių technologijų nebuvimą;
- teisėsaugos bendradarbiavimo už institucijų sienų kultūrų trūkumą;
- viešojo ir privataus sektoriaus dalyvių bendradarbiavimo trūkumą;
- informuotumo apie bendras duomenų apsaugos taisykles trūkumą ir bendros duomenų saugumo struktūros nebuvimą.

Komisija planuoja pateikti komunikatą, kuriuo siekiama išnagrinėti veiksmingus pagrįdintems kliūtims, kurios neleidžia dalintis duomenimis, pašalinti skirtus būdus, kurie, kaip tinkama, bus įgyvendinami atitinkamomis teisėkūros iniciatyvomis.

⁽⁴⁾ 2004 m. kovo 25 d. Europos Tarybos pareiškimas dėl kovos su terorizmu.

⁽⁵⁾ Šiuo klausimu bus parengtas atskiras Komisijos komunikatas.

⁽⁶⁾ Organizuoto nusikalstamumo prevencijos forumo Dublino deklaracija ir posėdžių išvados.

2.2.5. Tyrimai

Esamomis Europos tyrimų programomis nagrinėjamas informacijos ir ryšio sistemų bei infrastruktūros saugumo klausimas. Komisija jau apsvarstė poreikį spartinti Europos Saugumo tyrimų programos rengimą, siekdama didinti Europos piliečių saugumą, pradėdama vykdyti Parengiamuosius saugumo tyrimų veiksmus⁽⁷⁾. „Parengiamaisiais saugumo tyrimų veiksmis“, nustatytais 2004 – 2006 metams (biudžetas sudaro 65 milijonus eurų), būtų teikiama parama ir finansuojami darbai, skirti atlikti padėties analizę, numatant nuo 2007 metų vykdyti kompleksinę Europos saugumo tyrimų programą.

Terorizmas ir organizuotas nusikalstamumas yra įvardyti kaip du Europos piliečiams didžiausią susirūpinimą keliantys klausimai (80 % ES piliečių terorizmą ir organizuotą nusikalstamumą nurodė, kaip jiems keliančius didžiausią baimę). Šiuo metu su kriminalinės operatyvinės informacijos sistemomis arba teisėsauga susiję tyrimų darbams nėra skirta pakankamai tyrimų programų. Todėl, be esamų programų, reikia nustatyti konkrečius tyrimų veiksmus. Be to, bendras tyrimo darbų finansavimas yra galimas ir pagal AGIS programą.

- *Skatinti saugių ir konfidencialių ryšių kanalų tyrimus pagal AGIS programą;*
- *Inicijuoti saugaus keitimosi informacija, ypač teisėsaugos institucijų ir tarp jų, standartų rengimą;*
- *Pradėti konkrečius Europos kriminalinės operatyvinės informacijos sistemų taikymo ir įgyvendinimo tyrimus, įskaitant susijusius bendrus meta-duomenų, saugaus keitimosi duomenimis, didesnės duomenų apsaugos priemonių, automatizuotos analizės, grėsmių, rizikos vertinimo ir profiliavimo metodų standartus.*

2.3. Pagrindinės sudedamosios veiksmingos operatyvine informacija besivadovaujančios teisėsaugos gebėjimų ES mastu dalys

Antras pagrindinis Informacijos politikos tikslas yra pasiūlyti veiksmus ES operatyvine informacija besivadovaujančiai teisėsaugai sukurti. Kriminalinė operatyvine informacija padeda kompetentingoms institucijoms vykdyti jų strategines arba veiklos užduotis, siekiant užkirsti kelią terorizmui ir kitam sunkiam arba organizuotam nusikalstamumui bei jų keliamoms grėsmėms ir kovoti su jais⁽⁸⁾. Europos Kriminalinės operatyvinės informacijos modelio diegimas leistų sukurti veiksmingą operatyvine informacija besivadovaujančią teisėsaugą ir leistų bendradarbiaujant vykdyti bendrus veiksmus. Jis apimtų tokius klausimus, kaip grėsmių vertinimo suderinimas, remiantis bendra metodologija, metodiškas grėsmių vertinimo pagrindimas pažeidžiamumo tyrimais bei reikiamų finansinių ir žmogiškųjų išteklių skyrimas.

ES Teisėsaugos informacijos politika siekiama, kad **būtina informacija taptų prieinama ES kriminalinės operatyvinės informacijos tinklui**, kad būtų galima rengti aukščiausios kokybės ES kriminalinę operatyvinę informaciją, o tai leistų reguliariai atlikti ES strateginius ir veiklos vertinimus. Prieinama Europolo informacijos sistema taip pat būtų reikšminga kuriant tokį ES operatyvinės informacijos pajėgumą.

⁽⁷⁾ COM (2004) 72 galutinė redakcija.

⁽⁸⁾ *Kriminalinė operatyvine informacija* skirstoma į strateginę ir veiklos (arba taktinę) operatyvine informaciją. Strateginė operatyvine informacija – tai informacija, kuria atskleidžiama, *kokios yra svarstytinios grėsmės ir nusikaltimai*, o veiklos operatyvine informacija suteikiamos taktinės rekomendacijos, *kaip geriausia su jomis susidoroti ir nustatyti jų prioritetiškumą*.

Toliau nurodytais veiksmais turėtų būti galima sukurti sistemą, automatiškai suteikiančią sprendimus priimančioms institucijoms strateginius vertinimus, kad jos galėtų reikiamu dažnumu iš naujo svarstyti teisėsaugos prioritetus. Be to, veiklos vertinimais galėtų naudotis Policijos darbo grupės vadovai (CPTF), suteikdami geriausias turimas taktines žinias, siekiant užkirsti kelią grėsmėms arba nusikalstamumui, įskaitant terorizmą, remiantis Tarybos nustatytais prioritetais, arba kovoti su jais.

Šiuo metu ES teisėsaugos institucijos nesiremia kriminaline operatyvine informacija, skirta visos ES saugumui. Šiandien reikia skubiai apsaugoti ES piliečius nuo naujų saugumo rizikos veiksnių ir grėsmių. Todėl būtina, kad ES strateginiai ir veiklos vertinimai greitai taptų prieinami. Be to, keitimuisi operatyvine informacija turėtų būti taikomi teisinės valstybės ir pagarbos pagrindinėms asmenų teisėms principai.

Todėl numatomas toks dviejų etapų metodas:

- Trumpu laikotarpiu valstybių narių kriminalinių operatyvinių tyrimų tarnybos turėtų susitikti kas mėnesį, galbūt globojant Europolui, aptarti savo nacionalinių strateginių ir veiklos vertinimų. Europolas turėtų prisidėti visa operatyvine informacija, kurią jis gali suteikti. Gauta operatyvinė informacija turėtų būti sugretinta, siekiant parengti ES strateginius vertinimus, pavyzdžiui, du kartus per metus, o ES veiklos vertinimus – kas mėnesį. ES strateginiai vertinimai leistų Tarybai nustatyti teisėsaugos prioritetus. CPTF turėtų perduoti veiklos vertinimus veiklos lygmens nacionalinėms teisėsaugos institucijoms.

Pirmo etapo metu turėtų būti remiamasi informacija, kurią valstybių narių kriminalinio operatyvinio tyrimo tarnybos ir Europolas gali teisėtai gauti, remdamiesi esamais teisės aktais, ir turėtų būti naudojamosi turimomis analizės priemonėmis.

- Ilgesniu laikotarpiu nacionalinės kriminalinių operatyvinių tyrimų institucijos gali pradėti rengti kriminalinę operatyvinę informaciją, naudodamosi standartizuotomis analizės priemonėmis ir svarbiais Sąjungoje turimais teisėsaugos duomenimis.

Europolo svarba išaugtų, nes duomenys ir tvarkos bus labiau Europos masto. Tai lems aukštesnės kokybės kriminalinę operatyvinę informaciją, nes ji būtų labiau standartizuota ir todėl plačiau suprantama. Europolo, Tarybos ir CPTF santykiai turės prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Tuo metu ES galės įsitvirtinti tarptautinėje arenoje kaip išskirtinės reputacijos ir kokybės teisėsaugos partneris.

Komisija numato ištirti būtinus veiksmus, siekiant sukurti sistemą, skirtą laiku pateikti patikimą kriminalinės operatyvinės informacijos vertinimą, ir iki 2005 metų pabaigos pateikti Tarybai ataskaitą.

Prioritetus, remdamasi strateginiais vertinimais, parengtais Kriminalinės operatyvinės informacijos grupės, nustatys Taryba. Toks veiklos vertinimas turėtų suteikti galimybę pasiekti konkrečių rezultatų, pavyzdžiui, vykdyti areštus, atlikti nusikalstamos veiklos turto poėmį ar jį konfiskuoti ar imtis tikslinių veiksmų nusikalstamos grupuotės veiklai sužlugdyti.

Bendrai taikomi operatyvinės informacijos metodai turėtų būti tokios formos, kad tiktų būti taikomi ne tik visos ES mastu, bet ir sprendžiant konkrečius tarpvalstybinius ar regioninius klausimus (pvz., tiktų Baltijos jūros organizuoto nusikalstamumo darbo grupei). Komisija ir Europolas turėtų atlikti valstybių narių kriminalinių operatyvinių tyrimų institucijų naudojamų metodų tyrimą ir iki 2005 metų pabaigos pasiūlyti Europos kriminalinės operatyvinės

informacijos analizės metodologiją. Kartu ir CEPOL galėtų būti paprašyta sudaryti mokymo programą, skirtą mokyti kriminalinės analizės specialistus taikyti šiuos metodus, o vadovybę – naudotis veiklos vertinimais. Bendrai naudojamais analizės metodais⁽⁹⁾ turėtų būti gauti rezultatai, kuriuos būtų galima naudoti ES strateginiams ir veiklos vertinimams parengti.

- *Šio komunikato idėjoms galėtų pritarti Taryba, kad būtų galima imtis tinkamą priemonių joms įgyvendinti.*
- *Globojant Europolui, valstybių narių kriminalinės operatyvinės informacijos institucijų atstovai turėtų parengti nacionalinius strateginius ir veiklos vertinimus.*
- *Taryba galėtų paprašyti valstybių narių suteikti operatyvinę informaciją Europolui ir įgalinti Europolą parengti kompleksinį grėsmių vertinimą. Muitinės ir sienos kontrolės institucijoms galėtų būti nurodyta koordinuoti jų operatyvinės informacijos rengimą su Europolu.*
- *Turėtų būti parengti bendri nusikalstamumo statistinių duomenų apibrėžimai ir ataskaitų rengimo standartai.*
- *Galbūt globojant Europolui, turėtų būti parengti bendri analizės metodai, skirti operatyvinei informacijai rengti ES mastu.*

2.4. Pasitikėjimo kūrimas

Trečias pagrindinis Informacijos politikos tikslas yra padėti kurti pasitikėjimą tarp Europos teisėsaugos institucijų, pareigūnų ir partnerių, sukuriant bendrą bendrų vertybių, standartų ir politikos orientacijos pamatą.

Bendrų standartų diegimas yra lemiamos svarbos, norint sukurti pasitikėjimo aplinką, kurioje vyktų informacijos rinkimas, naudojimas ir keitimasis ja (visų pirma žr. 2.2 poskyrį). Bendri prieigos prie duomenų ir jų apdorojimo bei suderinamų grėsmių, rizikos ir modelių vertinimo metodologijų standartai taps būtinu pagrindu veiksmingai dalintis informacija ir operatyvine informacija strateginiu ir veiklos mastu. Šios priemonės tik tuomet bus veiksmingos, jei nuolatinė politinė parama bus teikiama **bendros teisėsaugos erdvės** ES sukūrimui, remiantis suderinamomis nacionalinėmis kriminalinės operatyvinės informacijos sistemomis, kurios kartu sudarys konceptualiai integruotą Europos kriminalinės operatyvinės informacijos modelį.

Atitinkamai, siekiant, kad sistema veiktų, turės būti sukurti oficialūs ir neformalūs darbo santykiai. Šiuos aspektus padės plėtoti teisėsaugos personalo mokymas, skirtas padėti sukurti bendrą kriminalinės operatyvinės informacijos supratimą. Čia pagrindinį vaidmenį turėtų vaidinti CEPOL, visų pirma:

- rengdami reguliarius mokymo kursus asmenims, kurie galbūt ateityje bus atsakingi už sprendimų dėl politikos priėmimą, ir aukščiausios grandies vadovams;
- parengdami pavyzdinę Europos kriminalinės operatyvinės informacijos reikalų nacionaliniu mastu vidurinės grandies vadovų mokymo programą;
- vykdydami mokymo priemones, susijusias su visomis sudedamosiomis ES informacijos politikos dalimis.

⁽⁹⁾ Metodai – tai rezultatų, nusikalstamų modelių, kriminalinių rinkų, nusikalstamų tinklų, rizikos veiksnių (naudojama ir atskirai kaip valdymo priemonė), tikslinių charakteristikų (neretai vadinama „profilavimu“), nusikalstamo verslo charakteristikų ir demografinių bei socialinių tendencijų analizė.

Kitomis priemonėmis būtų stiprinamos tinklų jungimo pastangos, įskaitant pastangas, grindžiamas jau esamais instrumentais, tokiais kaip abipusiai vertinimai, tiksliniai projektai pagal AGIS programą arba veiksmai, vykdomi globojant Organizuoto nusikalstamumo prevencijos forumui.

Galiausiai, turėtų deramai būti atsižvelgta į nacionalinių duomenų priežiūros institucijų vaidmenį, nes jos padės nustatyti būtinas apsaugos priemones teisinės valstybės principui įgyvendinti ir veiksmingai demokratinei kontrolei numatyti.

Pasitikėjimas ir pasitikėjimo kūrimo priemonės ir būdai yra esminės svarbos (bendri standartai ir metodologijos). Komisija planuoja pasiūlymus pateikti iki 2005 m. pabaigos.

Tuo pat metu Taryba galėtų paprašyti CEPOL inicijuoti bendros operatyvinio tyrimo pareigūnų mokymo programos kūrimą.

SKYRIUS III – SU ŠIUO KOMUNIKATU SUSIJUSIOS TEISĖKŪROS INICIATYVOS

Komisija toliau plėtos politiką, įskaitant susijusių trečiosios pakopos asmens duomenų apsaugos ir keleivių informacijos naudojimo teisėsaugos tikslais sričių, pastarosios vadovaudamasi principais, išdėstytais 2003 m. gruodžio mėn. Komisijos komunikate⁽¹⁰⁾, teisėkūros iniciatyvas.

Pagrindų sprendimo dėl duomenų apsaugos projekte bus nustatyti bendri asmens duomenų, kuriais keičiamasi vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties VI antraštine dalimi, apdorojimo standartai, siekiant suteikti teisę policijai ir teismų institucijoms vadovaujantis pagrindinėmis teisėmis naudotis visais svarbiais teisėsaugos duomenimis. Šiame pagrindų sprendime turėtų būti numatyta vieninga bendra duomenų apsaugos struktūra, skirta bendradarbiauti, siekiant užkirsti kelią nusikalstamumui ir grėsmėms saugumui, jiems išaiškinti, tirti ir persekioti. Juo bus nustatyta konkretesnių nuostatų, numatytų įvairiuose teisės aktuose, priimtuose ES mastu, struktūra ir bus toliau mažinami praktiniai skirtumai, trukdantys valstybėms narėms bei valstybėms narėms ir trečiosioms šalims keistis informacija, ir numatytas mechanizmas, užtikrinantis pagrindinių teisių apsaugą.

***

⁽¹⁰⁾ 03 12 16 COM (2003) 826 galutinė redakcija dėl Lėktuvų keleivių pavardės įrašo (PNR) duomenų perdavimo. Visuotinis ES požiūris.